

a Benisinyà, entre Lluçàs i Castigaleu (també a Fraga, *AlcM*) en part conservant consciència del significat i del valor de nom comú (com ja ho mostra l'article), si bé tirant cap a topònim; en canvi manca ja tota consciència de tal mot cap al Sud de Lleida (vaig assegurar-me'n, p. ex. a Aitona, 1935). A Lleida mateix hi havia en els afores, prop del Cap-Pont, una partida anomenada *Pardines* l'any 1690 (llista de la Paeria copiada per En Lladonosa).

Com a NL té una àrea molt més ampla en català, cap a l'E., pels Pirineus i Pre-Pirineus, com ho constatem en importants NLL del Ripollès i Lluçanès (*Pardines* doc. S. XII, PPujol, *DocVgUrg.*, 52), en velles masies, bastantes d'altres comarques, i d'altres dites (*la*) *Pardinella*, a Ribagoça; Cerdanya, Ribes, Ripoll etc.; *Mas de Pardinella* te. Millares (Ross.) a 1k.5 al SE.

La documentació ens el mostra viu des de molt antic: *pardina*, doc. de 1159 en el *Cartulari* de Tavèrnoles (147, 13, context en la monografia de Lleida de l'*Onom.Cat.*). Es tracta, sempre o quasi, de paratges que han quedat abandonats, i pròxims a corals, pletes o masos: fins afronta amb Ainet de Besan a «lo cortal d'Espès, a una *pardina* que y <h>a»: «*les perdines* vagans e renunciades»; l'afrontació d'Alins amb Àreu, a l'esquerra de la Noguera de V. Ferrera, i prop del trifini amb Norís, «passé per les *pardines*» a. 1518, *Spill de Castellbò* (62v^o, 47v^o, 62v^o); «mitat de una *pardina* e/o cortal en lo terme de dit lloc de Norís», a. 1709 (Caphreu de Castellarnau, p. 15).

Amb no menys antiguitat, i amb sentit sensiblement igual, ho trobem en zones occitanes i aragoneses ja no gaire pròximes: un *Mas de Pardines* s'anomena en un doc. de c. 1190 de cap a Ste. Eulalie de Cornús en el Roergue, i un Ugo de *Pardines clergue* figura en doc. de 1195, de la zona de Milhau, en la mateixa regió (C. Brunel, *Les Plus anc. ch. en l. prov.*, 249.4, 288.30).

D'altra banda el mot es deu referir a un indret bastant pròxim a Saragossa, en el doc. més antic que conec del mot en forma romànica: «vendimus vobis una *pardina* que habemus in civitate Çesar Augusta, in barrio Sancta Maria, et habet infronaciones, illas casas de illo abbate de Pina et ---», a. 1146 (D'Albon, *Cartulaire du Temple*, p. 261). Ja Borao ens citava «el Hospital es hoy *pardina*» «por despoblado» i ja el 1152 la venda de «una *pardina* o patio para Hospital» referint-se probablement al mateix lloc, potser no gaire distant de Saragossa, puix que figuren en una història de la catedral de Saragossa: ara bé aquí *patio* té el sentit usual a l'Edat Mitjana de 'ermàs', 'erms aprofitats per a pastura'; i Borao defineix *pardina* com «yermo o sitio que en otro tiempo tuvo poblacion».

MzPi. (*Orig.*, 59, 129) citava un testimoni de *Par-*

dinella en un doc. de 943, de San Juan de la Peña, i un *Bardina* en un d'aragonès de 1024, que deu venir del mateix, puix que avui se cita *bardina* a Ainet de Guara (Kuhn, *RLiR*, XI, 206): la *b-* potser és deguda a encreuament amb el quasi sinònim *borda*; si no s'ha d'explicar per arabitjació, vist que *Bartina*s'es documenta a la zona de Sevilla c. 1100. I sembla haver-hi també un val. *bardinal*.

La zona d'Aragó on el mot ha restat més, és en les altes valls del Cinca i del Gállego, si bé també cap a Binéfar: Coll Altabàs defineix «monte redondo: *pardina* o grande extensión de terreno que generalmente pertenece a un solo dueño»; el mapa Schrader posa *Pardinas* de Moleras, nom d'un llogaret encara habitat prop de Tella; i, no lluny d'allà, una *Pardina* del Estrecho, edifici espars. En el sol terme d'Ascara n'anoto tres: *Las Pardinas*, partida citada cap al Nord, i dues al S. o SE.: la «de Damián», que és d'Abay, i la de Custodio «que es finca redonda; a Acumuer hi ha la de Ripa i la de Ministerio; cap a Villanovilla de Tena i Garcipollera, hi ha la de Bolás, la de San Clemente, la de Bescós, i las *Pardinas del Monde* de Acín (1966).

Com ja vaig indicar en els meus antics treballs en el DCEC (PARED), *pardina* i el gascó, *pardia* provenen del ll. *PARIETINAE* 'parets ruïnoses', 'ruïnes' documentat ja en l'Antiguitat: «quid me ista res consolatur in tantis tenebris et quasi *parietinis* reipublicae?», Ciceró (*Fam.* IV, 3), «*parietinas* dicimus quasi parietum ruinas: sunt enim parietes stantes sine tectofis sine habitantibus», St. Isidor (*Etyim.* XV, VIII, 3); «desertinis: *parietinis*», *GGL*, v, 356.23, 405.28; i més cites en Forcellini.

A aquesta etimologia s'han adherit aportant-hi encara algunes dades i arguments Krüger (*VKR* VIII, 350-1), Khun (*ZRPh* IV, 605), Polge, *AlcM* i Rohlf's (*Le Gc.*, § 274), que hi afegeix el valuós suport de Còrsega *partina* «maison dont resten seuls les murs». Polge aporta dades que indiquen que, en diversos casos, la forma toponímica *Pradines* és secundària, deguda a una alteració de *Pardines* (sota la influència de *prada*): un *Pradies* del Gers en el S. XIV, abans es digué *Pardies*; un «garraboustà ou *pradine*» consta com un erm, 15 km. O. d'Auch, l'any 1755; *Pradines* «écart de l'Aube» no se sap del cert si volia dir 'erms' o 'ruïnes' (*Mél. Phil.* 30 *Gersoise* 1962, 37; 1964, 9, 12).

Altrament ho tenim com a vell NL en el Bearn: *Pardies*, municipi prop de Monein, documentat com a *Pardines* S. X, *Pardinae* 1176, *Pardias* sovint des de 1290; un altre *Pardies* en el cantó de Nay figura com a *Bardinae* en el S. XI, i *Pardies* des de 1385. Així mateix trobem en aquest departament *Parenties*, arran el límit basc (P. Raymond, *Dict. Top.B.Pyr.*) on sembla haver-hi conservació basca de la sorda -t- intervocàlica i propagació de la nasal; i potser és